

Bollerup

en plats i tiden

Bollerup

välbevarad medeltid i lantbrukets framkant

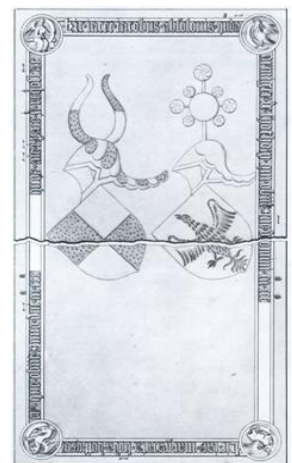
Det vi idag ser som Bollerups borg är bara en liten del av den ursprungliga fyrlängade anläggningen. Bollerups stenhus är tillsammans med Glimmingehus Skånes bäst bevarade profana byggnad från medeltiden.

Sätesgården är omtalad redan i mitten av 1100-talet och delar av dagens stenhus kan mycket väl vara från 1300-talet. Huset vi ser idag var sannolikt bara hälften så stort från början, men hade då ett stort torn som anslöt mot borggården. Det var ett försvarstorn med rum som troligen fungerade som herremannens respektive fruns sviter. Man har hittat spår av grundmurarna som var nästan tre meter tjocka. De gotiska dörröppningar man ser idag ledde till rummen i tornet vars översta våningar bör ha varit utformade som skytteloft. Detta torn revs eller byggdes om till trapptorn någon gång under senmedeltid. Sannolikt fanns ytterligare minst ett torn, själva porttornet vid brofästet.

Under senmedeltid förlängdes byggnaden och har sedan dess byggts om och till ett antal gånger. Nya fönsteröppningar togs upp och huset försågs med dekorerade gavlar och ett skytteloft vars nedre del är synlig än idag. En för tiden modern toalett är bevarad och syns som en liten utbyggnad på fasaden mot vallgraven.

Bollerup var sannolikt ett mycket förnämt och välutrustat herremanshus. 1491 omfattade godset drygt 140 underlydande gårdar.

Under 1600-talet var borgen fortfarande fyrlängad, men den egentliga salsbyggnaden var i dåligt skick. Denna revs på 1700-talet och ersattes av det nuvarande corps de logiet under Achates Carl von Platens tid på godset. Denna byggnad ändrades och renoverades senare av Sylvan åren kring 1840.

Bollerups borg har bevarats till eftervärlden tack vare att den, precis som Glimmingehus, använts som spannmålsmagasin sedan den blivit omodern som bostad.

Husets nedervåning har idag, på grund av att man genom åren fyllt upp borggården, karaktären av källare, men här har, liksom på Glimmingehus, ursprungligen varit borgstuga. På samma sätt kan man i den intilliggande Bollerups kyrka se rester av de gamla stenbänkarna som idag är nästan i nivå med golvet.

Bollerups borg har varit rikt utsmyckad med väggmålningar i flera omgångar. En del av dessa har tagits fram. I stora salen på andra våningen syns i hörnen och fönsternischerna målningar från slutet av 1400-talet som gjorts på uppdrag av Fru Barbara Brahe. I hörnet mot vallgraven återfinns heliga Birgitta framför Jaffaporten i Jerusalem dit hon valfärdade med sina barn 1372 bara ett år innan hon dog. I hörnet mot borggården syns bland annat en Madonnabild och runt hela rummet ser man målade draperingar. I det västra rummet syns målad kasettdekor i fönsternischerna och i rätt ljus syns fler målningar under kalken som inte tagits fram.

Borgen restaurerades under åren 1927-45 och är sedan 1964 förklarad som byggnadsminne.

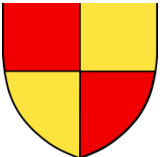

Borgherrar

Due (Glob) Under 12 och 1300-talet skapade ätten Due här ett av Skånes största adelsgoods. Den mest kände är Morten Due-Glob som med sin danska expeditionsstyrka undsatte kung Birger 1317 efter Nyköpings gästabud.

Thott

Krognos

När Margrethe Jensdatter Due gifte sig med Jep Axelsen Thott kom Bollerups gods i släkten Thotts ägo.

1340 sålde Morten Due Bollerup till Holger Pedersen Krognos, herre till Krapperup och Karsholm. Riddare Stig Pedersen Krognos var den förste som 1401 skrev sig till Bollerup och därefter skrev sig ätten Krognos ömsom till Bollerup och ömsom till Krapperup.

Godset skulle komma att stanna i släkten Krognos ägo under nästan 250 år. Sonsonen Stig Olufsen gifte sig med Barbara Brahe. Han var en av Skånes rikaste adelsmän och hon blev en av de mest omtalade kvinnorna i det medeltida Danmark. När Stig dog 1461 efterlämnade han 3 gods och 363 gårdar i arv till sonen Oluf Stigsen Krognos d.y.

1475 reste fru Barbara Brahe tillsammans med den danska drottningen Dorothea till Rom. Året därpå lät hon med målningar dekorera Bollerups kyrka. Hon och hennes son finns avbildade vid de båda östliga valvpilastrarna. De håller i varsin ända av ett språkband som löper över hela valvbågen. Texten är på forndanska, men lyder i översättning: *"År efter Guds börd 1476 då lät välbördiga kvinnan fru Barbara Brahe och hennes son Oluf Stigsen täcka hela denna kyrka på nytt och helga klockorna i tornet och måla kyrkan invändigt samt köpte ny handbok och mässbok. Bedjen för oss".*

Målningarna kalkades över efter den danska reformationen 1536 och togs fram nästan fyrahundra år senare 1955. Fru Barbara beställde även målningarna i Brunnby kyrka som då hörde till Krapperup.

Det stora bröllopet 1502

Oluf Stigsen Krognos d.y, gift med Anne Gyldestierne var den som höll det berömda bröllopet för sin dotter Magdalene, då hon 1502 gifte sig med riksrådet Tyge Axelsen Brahe till Tosterup.

Hans noggranna anteckningar ger en unik bild av ett herremansbröllop då två betydelsefulla släkter förenades under medeltidens senare del. Den borgbyggnad vi ser idag lär ha färdigställts under 1400-talets senare hälft och var således ny och modern vid tiden för det stora bröllopet.

Till själva bröllopsfesten importerade man maträtter, drycker och klädnader från Tyskland, Frankrike, Holland, England, Mellanöstern och även från Kina. Hur många gästerna var eller hur länge bröllopsfesten varade vet man inte. Man vet dock att det gick åt 180 tunnor havre för att utfodra gästernas hästar. Man förtärde bland annat 4 rökta kor, 10 oxar, 40 rökta lamm och lika många får samt åtskilliga svin. Lax, torsk och sill levererades tunnvis liksom smör och honung. Till detta drack man 17 268 liter öl, 1510 liter mjöd och 1390 liter vin, rhenskt och franskt. Sannolikt bryggde man även eget öl på Bollerup och det serverades säkert även vilt som man jagat på de egna markerna. Kostnaden för själva kalaset uppgick till 498 rhenska mark eller 1598 skånska mark, en summa som man på den tiden kunde köpa ett herresäte för.

Bruden var klädd i en lång dräkt av gyllensammet med hermelinkanter. Håret täcktes av en pärlhuva och ovanpå den hade hon ett huvudgull, en brudkrona. Hon hade halsband med guldkedja och spännen. Brudens smycken uppgick till ett värde av 350 gyllen (guldmynt) Hon hade med sig en ansenlig garderob i boet. Även brudgummen fick av sin svärfar ett femtontal broderade silkesskjortor i hemgift.

Efter bröllopet färdades hela följet i procession med inhyrda trumslagare och basunblåsare de fem kilometrarna till Tosterup. Bruden färdades i den utsmyckade vagn hon fick av sin far, klädd med rött Leidenkläde (holländskt tunnt ylletyg) och läder dragen av två grå hästar. Brudgummen medförde 155 liter rhenskt vin för färden.

Hemgiften var ansenlig och bestod bland annat av tre fullt utrustade herresängar, guldstickade kuddar, draperier, bänkdynor och väggtapeter. Till hushållet medförde hon 10 grytor, 2 stora ljusstakar, en stor mortel, en silkesduk, 3 långa vita dukar, ett stort handfat med mycket mera.

Den siste av ätten Krognos på Bollerup var Oluf Mouridsen Krognos som gifte sig med Frederik II:s ungdomskärlek Anne Hardenberg. Oluf deltog i Ditmarskenkriget 1559 och i Nordiska sjuårskriget 1563-70. Året därpå blev han länsherre på Helsingborgs slott och därefter utnämnd till riksråd. Knappt ett halvår efter giftermålet blev Oluf sjuk och när han dog, försvann Krognosläkten på manssidan med honom. Han ligger, i likhet med många av sina släktingar, begravd i kyrkan i Ringsted.

Göye

Lykke

Rantzau

Skeel

Genom arv kom Bollerup att innehas av ätten Göye och senare Lykke respektive Rantzau.

1624 blev Falck Lykke till Skovgaard, Kronovall och Gärsnäs även ägare till Bollerup. Han var kunglig befallningshavare i Kristianopel och hade under tjugo år tjänstgjort i den engelska flottan och den spanska armén där han gjort sig känd för ett flertal bedrifter. Falck var en duktig ritare och matematiker och dessutom lär han ha behärskat sex språk i både tal och skrift.

I mitten av 1600-talet satt Fru Ida Skeel, gift med Frederik Rantzau till Tjolöholms slott, på Bollerup. Hennes söner deltog 1658 i ett av bondeupproren mot svenskarna och hon blev kallad inför rätta i Malmö. Hon vägrade att infinna sig och arresterades 1659. Alla hennes ägodelar förklarades förverkade till Kronan. Dock fick hon både dem och hedern tillbaka en tid senare.

1757 köpte direktören för Ostindiska Kompaniet Niclas Sahlgren Bollerup, och lade Övrabyborg till säteriet. Efter honom kom svärsonen Klas Ahlströmer, son till potatisens Jonas Ahlströmer.

1776 köpte Erik Ruuth, arvtagare till Marsvinsholm, Bollerups gods. Han förvärvade även Karsholm, Tosterup, Ulvsunda, Riddersvik och Gundralöv som senare blev omdöpt till Ruuthsbo. Erik var en driftig och framsynt man som bl.a satsade på mjölkkor istället för köttjur och som skapade den första svenska Emmenthalerosten - Herrgårdskosten.

1818 kom Bollerup i kunglig ägo då Karl XIV Johan köpte godset. Övrabyborg såldes dock till Vilhelm B von Platen och skiljdes från Bollerup.

1839 blev Tage Ludvig Sylvan arrendetator på Bollerup. När kungen dog 1844 fick han köpa godset och i samband med detta mottog han änkedrottning Desideira och kung Oscar I som sina gäster.

Tage Ludvig Sylvan föddes 1801 i Ystad, son till borgmästare Peter Sylvan. Efter studier i Lund och något års tjänstgöring som rådman i Ystad, blev han 1830 borgmästare samt erhöll 1837 titeln lagman. Genom sitt giftermål med Fredrique Lundgren, dotter till kommerserådet Carl Martin Lundgren i Ystad, byggde han upp en ansenlig förmögenhet. Han investerade delar av denna i flera större gårdar och jordagods såsom Bergsjöholm, Öja, Bollerup, Glimmingehus med flera.

Till sist avsade han sig borgmästareämbetet och ägnade sig helt och hållet åt jordbruket. Som jordbrukare var han långt före sin tid. Han köpte in moderna maskiner från England som t.ex en ångplog, en självgående lokomobil, ett ångdrivet tröskverk m.m. Hans förmögenhet växte och talesättet, "rik som Sylvan" myntades.

Tage Ludvig Sylvan var inte bara jorddrott, han var även nykterist, idealist och humanist. Han verkade för sina anställdas bästa och byggde bl.a.bra arbetarbostäder. Mest känd är han nog för sina flertalet stora donationer. han grundade stiftelserna Fridhem och Sorgenfri. Till Ystad stad skänkte han sockerbruket i Öja och ett stort landområde samt kontanta medel för byggande av arbetarbostäder.

1876 upprättade han sitt testamente, enligt vilket Bollerup donerades till ett lantbruksinstitut.

Tage Ludvig Sylvan dog 1879 och ligger begravd i Ystad.

Institutet tillträdde egendomen 1903.

Bollerup

en plats i tiden

Bollerup har genom århundraden spelat en stor roll, inte minst inom jordbruk, hästavel och utbildning. I mer än 100 år har skolverksamhet bedrivits på Bollerup som ägs av Stiftelsen Lagmannen Tage Ludvig Sylvans Lantbruksinstitut.

Idag är Bollerup en fristående gymnasieskola med riksintag och cirka 300 elever. Naturbruksprogrammet är basen i utbildningen och allmän behörighet till universitet och högskola är grunden. Ett brett urval av tillvalskurser såväl natur- och samhällsvetenskapliga som språk- och yrkeskurser erbjuds eleverna, som på Bollerup har tillgång till landets största anläggning både avseende häst och lantbruksinriktning.

Bollerup är en av Sveriges personaltätaste skolor och ligger i topp när det gäller studieresultat bland landets gymnasieskolor.

På Bollerup kan man ha med sig sin egen häst. På skolan finns även hästklinik med veterinärer så att även ditt djur är i goda händer.

Liksom de medeltida riddarna ägnade sig åt träning, har man på Bollerup tillgång till idrottshall, tennisbana och fotbollsplan.

Att studera på Bollerup ger kunskaper, vänner och minnen för livet.

Bollerups Lantbruksinstitut
273 94 Tomelilla
0417-185 00
info@bollerup.se
www.bollerup.se